

1. ΜΙΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/07/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/07/2023

Σελίδα: 28

ΤΟΥ EMMANUEL COMTE

Μια επανεξέταση των

Εναν αιώνα μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης, μια κομβική στιγμή στην ευρωπαϊκή ιστορία, βρισκόμαστε σε θέση προβληματισμού. Εξετάζουμε τον διαρκή αντίκτυπο της συνθήκης, τη μεταβαλλόμενη σημασία της στην εποχή της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και, κυρίως, τις επιπτώσεις της στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Η Συνθήκη της Λωζάννης, η οποία προέκυψε μέσα από την αναταραχή που προκάλεσε η διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας το 1923, αποτέλεσε οδηγό επίλυσης των ελληνοτουρκικών συγκρούσεων. Αυτό το πέτυχε περιλαμβάνοντας ανταλλαγές πληθυσμών και μεταβιβάσεις εδαφών, οι οποίες με τη σειρά τους ενίσχυσαν την έννοια των ομοιογενών εθνών-κρατών, μια έννοια που έρχεται όλο και περισσότερο σε αντίθεση με την πολυπολοκότητα της σημερινής Ευρώπης.

Κατά την εξέλιξη των διεθνών σχέσεων έκτοτε, η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδότησε μια σημαντική καμπή, καθώς διαμορφώθηκε μια πειραματική συνεργεία, βασισμένη σε αμοιβαίες οικονομικές αλληλεξαρτήσεις και την ελεύθερη μετακίνηση των ανθρώπων πέρα από τα σύνορα. Τέθηκαν έτσι οι βάσεις για μια ενωμένη Ευρώπη, η οποία αντικατέστησε τη διαίρεση του παρελθόντος.

Η μετασχηματιστική δύναμη αυτής της αλλαγής παρατηρείται ακόμη πιο έντονα στις γαλλογερμανικές σχέσεις. Στην περίπτωση αυτή υπήρχαν δύο κράτη που χαρακτηζό-

νταν ιστορικά από αντιπαλότητες και εδαφικές αντιπαράθεσεις, οι οποίες κορυφώθηκαν με το ξέσπασμα των δύο Παγκοσμίων Πολέμων. Ωστόσο, η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προανήγγειλε μια νέα εποχή, όπου οι αντιπαλότητες έδωσαν τη θέση τους στην οικονομική συνεργασία, και η διασυνοριακή μετακίνηση δεν ήταν πλέον σημείο διαμάχης, αλλά μια νέα κανονικότητα.

Το ευρωπαϊκό μοντέλο ολοκλήρωσης απέδειξε την πρακτικότητά του, ενίσχυσε τη σταθερότητα και διατήρησε την εδαφική ακεραιότητα, ενώ παράλληλα διευκόλυνε τη μετακίνηση των πληθυσμών. Οι πολιτικές ολοκλήρωσης διασφάλισαν περαιτέρω την ειρήνη αποθαρρύνοντας τις εδαφικές διεκδικήσεις, στηρίζοντας έτσι την αξιοσημείωτη επιτυχία της ελεύθερης κυκλοφορίας ακόμη και σε ιστορικά φορτισμένες διασυνοριακές περιοχές.

Από τα παραπάνω προκύπτει ένα κρίσιμο ερώτημα: μπορεί το παράδειγμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης να επαναπροσδιορίσει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στον 21^ο αιώνα; Ελλάδα και Τουρκία, αμφότερες φορείς μιας κληρονομιάς στρατιωτικών εντάσεων και εδαφικών διαφορών, βρίσκονται στα πρόθυρα μιας πιθανής νέας εποχής. Η οικονομική σύγκλιση μεταξύ των δύο κρατών προοιωνίζεται την ελεγχόμενη μετανάστευση σε περίπτωση ένταξης της Τουρκίας στο καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας της ΕΕ.

Ωστόσο, ο δρόμος προς την ένταξη δεν είναι χωρίς εμπόδια. Οι βαθιά ριζωμένες γεωπολιτικές αντιπαλότητες, οι οποίες επιδεινώνονται από τη σημαντική πληθυσμιακή

1. ΜΙΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/07/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/07/2023

Σελίδα: 29

Η ελληνική αντιπροσωπεία στη Λωζάννη, με καθιστούς, από αριστερά, τους Δημήτριο Κακλαμάνο, Ελευθέριο Βενιζέλο, Ανδρέα Μιχαλακόπουλο και Αλέξανδρο Μазαράκη

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ανισότητα μεταξύ των δύο χωρών, θέτουν μια σειρά από προκλήσεις που πρέπει να ξεπεραστούν. Ωστόσο, η ελπίδα παραμένει. Το ευρωπαϊκό μοντέλο ολοκλήρωσης έχει επανειλημμένα επιδείξει την ικανότητά του να κατευνάζει ιστορικά ανταγωνιστικές σχέσεις. Επιπλέον, μια αργή, σταδιακή και πολυμερής προσέγγιση στη διαχείριση της μετανάστευσης με τη συμμετοχή βασικών κρατών της ΕΕ θα μπορούσε να παράσχει κρίσιμη υποστήριξη σε αυτή τη μετάβαση.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ρόλος ορισμένων σημαντικών ευρωπαϊκών κρατών, ιδίως της Γερμανίας, θα μπορούσε να αποβεί

Καθώς η Ευρώπη εξελίσσεται και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προχωρά με ταχείς ρυθμούς, θα πρέπει να επανεξετάσουμε την κληρονομιά της συνθήκης και να διερευνήσουμε νέες προσεγγίσεις για τη συνεργασία και την επίλυση των συγκρούσεων

ανεκτίμητος. Σε αντιστοιχία με τον μετασχηματιστικό ρόλο στη γαλλογερμανική αντιπαράθεση, η επιρροή της Γερμανίας θα ήταν ζωτικής σημασίας για την εξομάλυνση της πορείας των ελληνοτουρκικών σχέσεων σε περίπτωση προσχώρησης της Τουρκίας στο καθεστώς ελεύθερης μετακίνησης της ΕΕ, ενώ θα μπορούσε ακόμη να υποδεχθεί την πλειονότητα των επιπλέον μεταναστών που θα προκύψουν από την ένταξη της Τουρκίας στο παραπάνω καθεστώς.

Η Συνθήκη της Λωζάννης ήταν μια ουσιαστική απάντηση σε μια μακροχρόνια διαμάχη, προϊόν της εποχής της. Ωστόσο, καθώς η Ευρώπη εξελίσσεται και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προχωρά με ταχείς ρυθμούς, θα πρέπει να επανεξετάσουμε την κληρονομιά της συνθήκης και να διερευνήσουμε νέες προσεγγίσεις για τη συνεργασία και την επίλυση των συγκρούσεων.

Η εκατονταετηρίδα της Συνθήκης της Λωζάννης μάς καλεί όχι μόνο να χαιρέτισουμε τα ιστορικά ορόσημα αλλά και να οραματιστούμε τις μελλοντικές δυνατότητες. Θα πρέπει να παραμείνουμε σταθεροί σε ένα μοντέλο διαχωρισμού ή να υιοθετήσουμε τις δυνατότητες ενός ενοποιημένου, αλληλεξαρτώμενου μέλλοντος; Το μοντέλο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, παρά τις εγγενείς προκλήσεις του, προαναγγέλλει ένα ελπιδοφόρο μέλλον πιο αρμονικών ελληνοτουρκικών σχέσεων στον 21^ο αιώνα.

Εμάνουελ Κομπ είναι κύριος ερευνητής στο **ENIAMEN**